

Економіка

УДК 330.341.1:62.001.7;
338.24.01

© 2020

ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ АГРАРНОЇ НАУКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

В.А. Вергунов

доктор сільськогосподарських наук, академік НААН
Національна академія аграрних наук України
вул. Михайла Омеляновича-Павленка, 9, м. Київ, 01010, Україна
e-mail: transfnaas@ukr.net
ORCID: 0000-0002-5476-4845

Надійшла 2.03.2020

Мета. Аналіз інноваційної активності наукових установ НААН регіонального рівня, дослідження упровадження в інноваційно активних сегментах агропромислового виробництва затребуваної на ринку наукоємної продукції на засадах державно-приватного партнерства та пошук шляхів удосконалення такої діяльності. **Висвітлення** методологічних принципів, концептуальних засад та основних результатів наукових досліджень з питань інноваційного розвитку та трансферу технологій у мережі науково-дослідних установ регіонального рівня НААН. **Методи.** Системний аналіз та узагальнення інформації для поповнення кейсу проєктів інноваційного напрямку й трансферу технологій. **Сценарний аналіз** умов використання інноваційного потенціалу установ аграрної науки в умовах європейської інтеграції. **Результати.** Висвітлено науково-організаційні перетворення у мережі науково-дослідних установ регіонального рівня НААН, спрямовані на подальший розвиток інноваційної складової їх діяльності. Наведено приклади ефективного виконання завдань з випробування, упровадження і науково-консультаційного супроводу інновацій при виконанні програми наукових досліджень «Інноваційний розвиток» за 2016 – 2019 рр. **Висновки.** На основі аналізу інноваційної діяльності установ НААН регіонального рівня сформовано методичну базу, яка охоплює усі аспекти інноваційного розвитку і створює передумови для розробки механізмів їх реалізації. Отримані результати є науково-організаційною основою для подальшого інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційний провайдинг, трансфер інновацій, агропромислове виробництво, державно-приватне партнерство.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202004-11>

Мережа багатопрофільних науково-дослідних установ Національної академії аграрних наук (НААН) регіонального рівня включає науково-дослідні інститути та дослідні установи, що мають статус державних сільськогосподарських дослідних станцій. Завданням цих установ є розв'язання проблем наукового забезпечення інноваційного розвитку агропромислового виробництва, зберігання та переробка сільськогосподарської продукції, спираючись на власні розробки та завершені наукові розробки науково-дослідних установ НААН загальнодержавного рівня (національних наукових центрів, галузевих науково-дослідних установ). Їх основними завданнями є: виконання власних наукових досліджень із проблем інноваційного розвитку АПК регіонів; адаптація завершених розробок наукових установ загальнодержавного рівня до місцевих ґрунтово-кліматичних умов; комерціалізація і капіталізація завершених наукових розробок з інноваційним потенціалом; формування інноваційних проєктів і бізнес-планів; упровадження розробок в агроформуваннях регіонів і їх науково-консультаційний супровід.

Найбільш наближеними до вирішення проблем агропромислового виробництва є державні сільськогосподарські дослідні станції НААН. Деякі з них, наприклад, дослідні станції Кіровоградської, Рівненської, Сумської областей — за кращими результатами атестації науково-дослідної та фінансово-господарської діяльності отримали статус науково-дослідних інститутів НААН [1].

Створення сільськогосподарських дослідних установ має більш як столітню історію. Численні наукові праці висвітлюють діяльність сільськогосподарських дослідних станцій щодо організації системних польових досліджень. Уже у 80-х рр. XIX ст. на території сучасної України Харківське товариство сільського господарства з активною участю А.Є. Зайкевича (1842–1931) — автора першої методики проведення досліджень в агрономії (1892), створило мережу тимчасових дослідних установ для потреб, насамперед бурякосіяння. Першу постійно діючу казенну інституцію у вигляді Полтавського дослідного поля створює у 1884 р. інше

творче об'єднання — Полтавське. Після цього започатковують діяльність Харківське, Деревчинське (1888), Херсонське (1889) дослідні поля, дослідне поле Імператорського товариства сільського господарства Півдня Росії в Одесі (1888), Сумське дослідне поле (1895) та ін. У 1900 р. було організовано Подільську (Вінницьку), а в 1901 р. — Київську мережу сільськогосподарських дослідних установ. У 1904–1905 рр. розпочали діяльність: Верхньодніпровське дослідне поле (Катеринославська губернія), Сумська сільськогосподарська дослідна станція, Роменське дослідне поле (Полтавська губернія) і Харківська контрольно-насіннева станція, а в 1912 р. Всеросійське товариство цукрозаводчиків утворило Миронівську дослідну станцію (нині Миронівський інститут пшениці ім. В.М. Ремесла) [2].

Ці установи неодноразово трансформувалися, розвиваючись і вишукуючи оптимальні форми співпраці з академічною аграрною наукою, освітою і галузевим бізнесом. Але в основі їх діяльності завжди була і лишається сільськогосподарська дослідна справа, пропаганда досягнень аграрної науки, впровадження інновацій і науково-консультаційна діяльність.

З ініціативи Мінагропроду України, Української академії аграрних наук та Національного аграрного університету в 1998 р. спільним наказом на базі обласних сільськогосподарських дослідних установ Академії створено регіональні центри наукового забезпечення агропромислового виробництва, до складу яких увійшли наукові, освітні та проєктно-технологічні установи регіонів [3].

У 2013 р. за рішенням Президії НААН було організовано 7 зональних науково-інноваційних центрів, які мали здійснювати інноваційну діяльність на території всієї України. Проте за об'єктивних обставин розвитку такі центри не отримали.

У 2016 р. вчені НААН розробили Концепцію реформування аграрної науки, а в 2018 р. затверджено Програму її реалізації. У рамках виконання завдань програми з метою підвищення ролі аграрної науки та освіти в розробці і реалізації ефективної регіональної аграрної політики в умовах децентралізації влади, поєднання

загальнодержавних і регіональних інтересів створено 5 міжрегіональних наукових центрів НААН — Північний, Південний, Східний, Західний і Центральний.

Їх основними завданнями є організація розвитку міжрегіональної співпраці наукових установ і закладів вищої освіти із місцевими органами влади та суб'єктами аграрного бізнесу, удосконалення наукового забезпечення для розв'язання актуальних міжрегіональних і регіональних проблем інноваційного розвитку аграрного сектору та сільських територій, посилення інноваційних перетворень у зонах їх відповідальності, залучення науково-технологічного потенціалу регіонів до спільної науково-освітньої діяльності [1].

Завдяки науковому потенціалу аграрної науки України можна забезпечити вихід на світовий рівень досліджень у таких галузях науки і технологій, як селекція рослин і тварин, новітні біотехнології, збереження довкілля тощо. Результати таких досліджень дають можливість у перспективі виробляти в Україні щорічно 90–100 млн т зерна, 9–10 млн т насіння олійних культур, збільшити обсяги виробництва продукції тваринництва — забезпечити імідж України як світової житниці.

Водночас інноваційні процеси в аграрному секторі економіки України через недосконалу державну політику щодо стимулювання розвитку науково-технологічної сфери ще не набули вагомих масштабів. Кількість підприємств, переведених на інноваційний шлях розвитку, менше 15%. Інвестиції в основний капітал сільського господарства України становлять менше 230 грн у розрахунку на 1 га, тоді як у Польщі вони сягають понад 230 євро.

Останніми роками аграрна галузь економіки України формує близько 50% бюджетних надходжень і понад 30% експорту. Проте рівень технологічного забезпечення у ній ще не відповідає сучасним вимогам. Курс на підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва за рахунок упровадження інноваційних технологій, модернізації інфраструктури і залучення інвестицій у базові сектори АПК потребує докорінних змін у системі аграрної науки [4].

Установи НААН володіють потужним науковим потенціалом, але недостатнім рівнем комерціалізації завершених наукових розробок і їх упровадження в агроформуваннях регіонів.

На розв'язання цих проблем спрямована програма наукових досліджень НААН «Наукові основи ефективного функціонування та інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки в конкурентних умовах міжнародної інтеграції» (Інноваційний розвиток, 2016–2020 рр.) [5].

Мета досліджень — аналіз інноваційної активності наукових установ НААН регіонального рівня, дослідження упровадження в інноваційно активних сегментах агропромислового виробництва затребуваної на ринку наукоємної продукції на засадах державно-приватного партнерства та пошук шляхів удосконалення такої діяльності. Висвітлено методологічні принципи, концептуальні засади та основні результати наукових досліджень з питань інноваційного розвитку та трансферу технологій у мережі науково-дослідних установ регіонального рівня НААН.

Матеріали та методи досліджень. Під час проведення маркетингових досліджень у різних ґрунтово-кліматичних зонах проводили системний аналіз та узагальнення інформації для поповнення банку даних завершених наукових розробок (новацій), науково-консультаційних та інформаційних послуг — для активного їх сприйняття і освоєння в агропромисловому виробництві, здійснювали сценарний аналіз умов інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку вітчизняного АПК в умовах євроінтеграції з урахуванням теорії конкурентних переваг.

На базі методології інноваційного провайдингу обґрунтовано науково-методичні та науково-організаційні підходи щодо підготовки завершених розробок науково-дослідних установ НААН до трансферу в агропромислове виробництво у форматі інноваційно-інвестиційних бізнес-проектів [5].

Результати досліджень. Виконують завдання програми наукових досліджень «Інноваційний розвиток» НААН у 2016–2020 рр. 29 установ-співвиконавців. Прог-

рама включає 51 завдання, з яких 10 фундаментальних, 38 прикладних і 3 пошукових [1, 6, 7].

Під час виконання програми проведено апробацію впровадження методичних підходів комерціалізації наукових розробок установ НААН на базі виробництва нішевої продукції АПК. Сформовано методологічну, методичну та організаційно-економічну базу розроблення пілотних інноваційних бізнес-проектів [8].

Удосконалено методологічні підходи та організаційні механізми створення та функціонування інноваційного трансферного центру з реалізації бізнес-проектів на базі науково-дослідних установ НААН. Упроваджуються розроблені інноваційні проекти з вирощування коноплі, нуту, сочевиці, квасолі, гірчиці. Опрацьовуються підготовлені стартапи з вирощування гороху, часнику, стевиї, імбиру, сорго.

Розроблено модель ринково-адаптованої інноваційної інфраструктури, яка передбачає формування на базі науково-виробничих структур НААН Наукового парку з мережею трансферу наукоємних технологій. Підготовлено науково-організаційні засади участі науково-дослідних установ НААН у ринково адаптованих науково-виробничих комплексах кластерного типу, а також орієнтований на ринок інструментарій створення, випробування, експериментального виробництва та супроводу трансферу інноваційних технологій і продукції.

У 2019 р. наукові установи-співвиконавці в рамках завдань програми провели випробування і адаптацію до регіональних ґрунтово-кліматичних умов 467 наукових розробок, зокрема в галузях землеробства — 47, рослинництва — 368, зоотехнії — 37.

Інститут зрошуваного землеробства здійснив порівняльний аналіз багаторічного застосування технологій *no-till* та *mini-till* і визначив їх вплив на водно-фізичні властивості ґрунту в різних агроєкологічних зонах Півдня України. Визначено, що антропогенне навантаження на ґрунти зменшилось у 1,2–1,4 раза, економічна ефективність технології вирощування основних сільськогосподарських культур підвищилася на 10–15%.

Інститут сільського господарства Степу здійснював виробничу перевірку розробки

«Виявити особливості варіювання та успадкування морфо-біологічних ознак в інтродукованих генетичних зразках сої та створити нову модель сорту». У результаті отримано урожайність сорту сої Камея 2,73 т/га, що на 0,47 т/га, або на 20,8% вище від сорту-стандарту Ятрань (2,26 т/га). Уміст протеїну становив 37,2%, олії — 23,1%, додатковий чистий дохід — 5,87 тис. грн/га.

Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція (ДСГДС) випробувала розробку «Формування продуктивності нуту в залежності від рівня мінерального живлення на чорноземах південних Причорноморського степу України». Отримано урожайність нуту на рівні 1,6–2 т/га, рентабельність — 180–220%.

На Буковинській ДСГДС випробувано елементи системи удобрення сорго цукрового як сировини для виробництва різних видів пального на різних типах ґрунту в умовах Південно-Західного Лісостепу України. При застосуванні мікродобрива Оракул + унесення N_{120} , P_{120} , K_{120} отримано вихід енергії з 1 га — 178 ГДж, а за виробництва біогазу — 326 ГДж. Економічний ефект становив 5,3 тис. грн/га.

За минулий рік наукові установи НААН регіонального рівня впровадили 532 завершені наукові розробки в 654 агроформуваннях, зокрема за галузями: землеробства — 51, рослинництва — 400, зоотехнії — 62.

Зокрема Інститут сільського господарства Степу за рахунок впровадження регіональної технології вирощування пшениці озимої отримав урожайність зерна на рівні 6–7 т/га, за підвищення урожайності зерна на 0,5–0,6 т/га, рентабельності — на 15–18%.

Буковинська ДСГДС впроваджує Буковинський тип м'ясного комолого симентала. Сформовано стадо буковинського зонального типу м'ясного симентала з такими показниками: жива маса корів — 545–650 кг, добові прирости молодняку на підсисі — 850–950 г. За повний цикл вирощування маса туші бугайців у віці 18–24 міс. сягає 265–275 кг із витратами корму на 1 кг приросту 7,5–8,1 к. од.

Запровадження науковцями Інституту сільського господарства Північного Сходу

в ДП «ДГ «Іскра» сортової технології вирощування гречки сорту Селяночка дало змогу отримати приріст урожаю на 8,1% вище порівняно із загальноприйнятою технологією, рівень рентабельності становив 117,5%.

Позитивним прикладом є впровадження Полтавською державною сільськогосподарською дослідною станцією Інституту свинарства і агропромислового виробництва у ДП ДГ «Степне» удосконаленої технології вирощування ячменю ярого з високою кормовою цінністю зерна. Урожайність зерна ячменю становила 5 т/га за собівартості 1 т зерна 2127 грн. Чистий прибуток становив 22 тис. грн/га, рентабельність — 208%.

Загальні кількісні показники діяльності з трансферу технологій і комерціалізації наукової і науково-технічної продукції (НТП) науково-дослідних установ загалом по НААН за 2016–2019 рр. представлено в табл. 1.

Обсяги інноваційної діяльності кількісно можна оцінити за двома основними показниками: трансфером технологій (кількість упровадженої НТП і агроформувань, де здійснювали впровадження, кількість укладених договорів на введення інновацій і сума отриманих від цього коштів) і темпами комерціалізації наукової та наукоємної продукції (кількість укладених ліцензійних договорів на використання об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ) і сума отриманих коштів від реалізації наукової та наукоємної продукції). Співставляючи показники обсягів виготовленої установами

наукової і науково-технічної продукції з обсягами її комерціалізації та впровадження в агропромислове виробництво, доходимо висновку, що можливості установ НААН із нарощування інноваційної діяльності ще не вичерпано. Адже за 2018 р. наукові установи НААН у результаті діяльності за рахунок коштів державного бюджету отримали 2277 одиниць НТП: по землеробству — 752, рослинництву — 940 [1].

Нелогічним є той факт, що деякі установи обласного рівня (науково-дослідні інститути та державні сільськогосподарські дослідні станції НААН, найбільш наближені до проблем села) мають досить низькі показники впроваджень. За звітними даними у 2019 р., найменше співпрацюють із господарствами щодо впровадження інновацій Асканійська ДСГДС — 2 агроформування; Миколаївська ДСГДС — 1; Інститут картоплярства — 3; Прикарпатська ДСГДС — 4; Тернопільська ДСГДС — 2; Хмельницька ДСГДС — 3; Черкаська ДСБ — 4; Черкаська ДСГДС — 5. Ці установи мають відповідно і найменші обсяги залучення коштів до спецфонду від трансферу технологій. Водночас Інститут сільського господарства Степу, науковці якого залучають на 1 грн бюджетних коштів більше 10-ти грн позабюджетних, упроваджував інноваційні розробки в 62-х агроформуваннях.

Аналіз обсягів за роками показує, що відбувається лише незначне нарощування темпів упровадження інновацій, а тому питання планування, організації, механізмів,

1. Результати інноваційної діяльності установ НААН (2016–2019 рр.)

Результати діяльності з трансферу технологій і використання ОПІВ	Рік			
	2016	2017	2018	2019
Упроваджено НТП, од.	365	410	606	412
Кількість:				
агроформувань, де здійснювали впровадження	602	610	667	654
укладених договорів на упровадження інновацій	871	1010	1115	1419
ліцензійних договорів на використання ОПІВ	1521	1510	1227	1175
Отримано коштів:				
від упровадження інновацій, тис. грн	33228	36875	40552	65273
у результаті комерціалізації наукової та наукоємної продукції, тис. грн	285144	41158	34280	38958
Джерело. Річні звіти про діяльність НААН за 2016–2019 рр.				

стимулів, звітності з інноваційної діяльності науково-дослідних установ НААН потребує удосконалення.

Науково-методологічні аспекти організації інноваційної діяльності загалом по Україні та у сфері аграрної науки недостатньо напрацьовані. Настав час практичної системної реалізації теорії розвитку агропромислового виробництва на інноваційних засадах — формування інноваційних структур, зокрема трансферних інноваційних центрів, депозитарію інтелектуального капіталу аграрної науки, інкубатора інноваційно-інвестиційних бізнес-проектів із виробництва наукоємної продукції та ін.

Для наукових установ НААН обласного рівня першорядними завданнями мають бути налагодження стратегічних і тактичних маркетингових досліджень ринків наукоємної продукції аграрного профілю та визначення конкурентної стратегії. В основу маркетингових досліджень слід покласти аналіз кон'юнктури ринку, виокремлення попиту середніх і дрібних сільськогосподарських підприємств, фермерських та особистих селянських господарств на інноваційну наукову продукцію із подальшою розробкою схем її просування на ринки [9].

За оцінками західних експертів, інноваційна конкуренція розпочинається вже на стадії мобілізації капіталу для реалізації інноваційних проектів. З метою отримання максимальних прибутків від їх реалізації слід розробити стратегії лідерства наукових установ у вибраних нішах нововведень, заснованих на конкурентних перевагах [10]. Вихід на ринок із принципово новими наукоємними товарами (технологіями, механізмами, приборами, засобами захисту та ін.), сформованими як інноваційно-інвестиційні бізнес-проекти для конкретних сільськогосподарських товаровиробників, вимагає системного підходу до трансферу технологій, поліпшення організації у структурі наукових установ підрозділів із інноваційної діяльності, розробки програм державної і міждержавної підтримки інноваційно-інвестиційних технологічних платформ в АПК.

Слід зазначити, що інноваційна активність аграрних підприємств також залишається на достатньо низькому рівні. Із 5-ти аграрних підприємств, які за рейтингами

Forbes Україна у 2017 р. із невисокими індексами інноваційності увійшли до топ-20 інноваційних підприємств України — Миронівський хлібопродукт, Нібулон, AgriLab, Сварог Вест Груп і Кернел — лише 2 останні впроваджують агротехнології [11].

Важливою складовою діяльності наукових установ НААН регіонального рівня є науково-консультаційне та інформаційне супроводження трансферу технологій. Мета такої роботи — створення умов для успішного широкого впровадження завершених наукових розробок в агропромислове виробництво регіонів, пропаганда досягнень вітчизняної аграрної науки та підвищення знань сільськогосподарських фахівців для кваліфікованого сприйняття інновацій.

Серед науково-консультаційних та інформаційних заходів найбільш поширеними є науково-практичні конференції з питань інноваційного розвитку галузей АПК, виставки-ярмарки, дні поля, круглі столи, наукові консультації, навчання фахівців АПК на базі наукових установ в осінньо-зимовий період, підготовка і поширення науково-методичних рекомендацій та інформаційних листів, виступи по радіо і на телебаченні [12]. Щорічно за осінньо-зимовий період системою навчання і підвищення кваліфікації сільськогосподарських працівників охоплюється понад 20 тис. керівників і спеціалістів агропромислової сфери. Тематика занять включає освоєння новітніх технологій вирощування сільськогосподарських культур, утримання та годівлі сільськогосподарських тварин, прибуткового ведення галузей аграрного виробництва (табл. 2).

Найбільш трудомісткою, але і найдієвішою є організація на дослідних полях, які перебувають у користуванні наукових установ і підпорядкованих державних підприємствах дослідних господарств НААН, науково-технологічних демонстраційних полігонів.

На рівні НААН з метою активізації пропаганди досягнень аграрної науки на базі Державного підприємства «Дослідне господарство «Саливонківське» Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків створено Виставково-інноваційний центр, основними завданнями якого є демонстрація і пропаганда кращих вітчизняних сортів

2. Заходи з науково-консультаційного та інформаційного супроводу трансферу технологій в АПК (2016–2019 рр.)

Заходи	Рік			
	2016	2017	2018	2019
Науково-практичні конференції	790	673	630	662
Виставки-ярмарки	360	249	259	286
Дні поля	135	157	113	124
Круглі столи	393	207	183	241
Надано консультацій	53485	50205	38822	32516
Навчання фахівців АПК	17801	22612	22118	19106
Опубліковано рекомендацій	5173	3890	7446	1934
Підготовлено демонстраційних полігонів	200	217	224	210
Виступи:				
по радіо	141	130	112	111
на телебаченні	155	148	179	123

Джерело. Річні звіти про діяльність НААН за 2016–2019 рр.

і гібридів сільськогосподарських культур, прогресивних технологій їх вирощування, інтегрованих систем захисту рослин, технічних засобів для села.

Це найбільш потужний демонстраційний полігон сільськогосподарських рослин в Україні. Для демонстрації сільськогосподарських культур Центру виділено земельну ділянку площею 76,4 га, де розміщено поля з таким розподілом груп культур: ярі зернові колосові культури; зернобобові культури; кукурудза та сорго; соя та кормові культури; олійні культури; буряки та біоенергетичні культури; овочеві культури; лікарські рослини, льон, гірчиця; озимі зернові культури. Кожне поле складається із демонстраційних ділянок, на яких розміщено посіви сільськогосподарських культур за напрямом поля.

На кожному полі представлено схеми висіву сортових ресурсів сільськогосподарських культур з інформацією про їх попередників. За демонстраційними ділянками закріплені наукові працівники науково-дослідних установ НААН, які забезпечують їх функціонування і наукову демонстрацію. На цих ділянках представляють свої розробки провідні вітчизняні наукові установи НААН — Селекційно-генетичний інститут — Національний центр насіннєзнавства і сортовивчення, Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва, Інститут біоенергетичних

культур і цукрових буряків, Національний науковий центр «Інститут землеробства», Інститут олійних культур, Інститут овочівництва, Інститут зрошувального землеробства та ін.

У 2019 р. у Центрі представлено понад 1100 сортів і гібридів культур. Потенціал продуктивності культур становив: пшениці озимої — 9–13 т/га; пшениці ярої — 6–7; ячменю озимого — 7–9; кукурудзи — 10–14; тритикале озимого — 8–10; гороху — 5–6 т/га.

Щороку на базі Центру відбуваються дні поля — у травні–червні із демонстрації стану вирощування сільськогосподарських культур, у липні — з підготовки до збирання ранніх зернових колосових культур, у вересні–жовтні — з підготовки до збирання пізніх культур, а у вересні–жовтні — зі стану осінньо-польових робіт (закладка врожаю наступного року). На днях поля присутні представники вищих органів державної влади, керівники міністерств, департаментів агропромислового розвитку обласних державних адміністрацій, представники аграрного бізнесу та громадських організацій аграрного профілю.

Крім показових заходів, на полях центру у ці дні проводять конференції, науково-практичні семінари, інші форми навчання за напрямками сільськогосподарського

виробництва. Виставково-інноваційний центр НААН по суті став усеукраїнською платформою навчання, демонстрації та формування алгоритмів пріоритетності аграрного бізнесу — потужним механізмом активного просування вітчизняних розробок у сільськогосподарське виробництво та інструментом розвитку технологічного сільськогосподарського дорадництва.

У регіонах на базі 210-ти обласних і міжрайонних науково-технологічних демонстраційних полігонів, створених науковцями НААН, регулярно проводяться дні поля, на яких презентують кращі сорти і гібриди

майже 300 сільськогосподарських культур і понад 70 технологій їх вирощування.

Результати, отримані науково-дослідними установами НААН регіонального рівня, переконливо свідчать про позитивні тенденції нарощування участі аграрної науки у розв'язанні проблем інноваційного розвитку агропромислового виробництва. Це, в свою чергу, сприяє додатковому залученню позабюджетних коштів цими установами, що вкрай актуально за умов обмеженого бюджетного фінансування аграрної науки.

Висновки

Одержані практичні результати є вагомим внеском у створення наукових засад інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки і формування ринкової інфраструктури в АПК на регіональному рівні. На часі розробка та узгодження з обласними державними адміністраціями програм інноваційного розвитку АПК регіонів, поліпшення співробітництва міжрегіональних наукових центрів НААН із регіональними органами влади, громадськими організаціями та суб'єктами аграрного бізнесу.

Доцільно створити в НААН єдиний реєстр інноваційних продуктів, розробити відповідні положення і рекомендації щодо їх упровадження у регіонах. Слід більше уваги приділити таким організаційним формуванням в мережі НААН, як галузеві науково-виробничі об'єднання. Потребують розв'язання проблеми вдосконалення механізмів захисту інтелектуальної власності, ліцензійної діяльності

в системі аграрної науки з урахуванням зарубіжного досвіду.

Враховуючи, що науково-дослідні установи, які опікуються питаннями наукового забезпечення агропромислового виробництва на рівні регіонів, переважно створено за ініціативи місцевої громади, а також враховуючи принципи сучасної децентралізації, є потреба у відновленні діяльності обласних державних сільськогосподарських станцій у кожній області. При цьому потрібно покласти на них функції, що виконували департаменти (управління) агропромислового розвитку облдержадміністрацій, зокрема й сільськогосподарського дорадництва.

Діяльність установ регіонального рівня має перебувати під постійним моніторингом Президії НААН і її галузевих відділень. Запропоновані заходи сприятимуть істотному збільшенню обсягів інноваційної діяльності в аграрній сфері на регіональному рівні та підвищенню іміджу Національної академії аграрних наук України.

Vergunov V.

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 9 Mykhaila Omelianovycha-Pavlenka Str., Kyiv, 01010, Ukraine; e-mail: transfnaas@ukr.net; ORCID: 0000-0002-5476-4845

Experience of innovation activities of institutions of agricultural science at the regional level

Goal. To analyze the innovative activity of scientific institutions of NAAS at the regional level, to research introduction in innovative active segments of agricultural production of science-intensive

products based on public-private partnerships, and to find the ways of improvement of such activity. Coverage of the methodological principles, conceptual basis and main results of research in the innovative development and technology transfer in the network of research institutions at the regional level of NAAS. **Methods.** System analysis and synthesis of information for the replenishment of the case of the projects of the innovation areas and technology transfer. Scenario analysis of the terms of use of the innovation

potential of institutions of agricultural science in the context of European integration. **Results.** Science-organizational conversion is shown in a network of research institutions at the regional level of NAAS, aimed at further development of the innovative component of their activity. Examples are given of efficient fulfillment of tasks in the sphere of testing, implementation and scientific-consultation support of innovation at the execution of the research program «Innovation development» (2016–2019). **Conclusions.** Based on the analysis

of the innovative activity of institutions of NAAS at the regional level, the methodical base is formed, which covers all aspects of innovation development and creates preconditions for the development of mechanisms for their implementation. The obtained results are the scientific basis for the further innovative development of agricultural science.

Key words: *innovative development, innovative providing, transfer of innovation, agribusiness, public-private partnership.*

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202004-11>

Бібліографія

1. *Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2018 рік.* Київ: Аграрна наука, 2019. 628 с.

2. *Вергунов В.А.* Сільськогосподарська дослідна справа в Україні від зародження до академічного існування: організаційний аспект. ННСГБ НААН. Київ: Аграрна наука, 2012. 416 с.

3. *Наказ Міністерства аграрної політики України від 8 травня 2007 р. № 316.* Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1135-12> (дата звернення: 20.02.2020).

4. *Гадзало Я.М., Гладій М.В., Саблук П.Т.* Аграрний потенціал України: напрями розвитку: монографія. Київ: Аграрна наука, 2016. 332 с.

5. *Володін С.А.* Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2007. 384 с.

6. *Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2016 рік.* Київ: Аграрна наука, 2017. 548 с.

7. *Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2017 рік.* Київ: Аграрна наука, 2018. 570 с.

8. *Трансфер інноваційних технологій в агропромислове виробництво регіонів України;* за ред. Я.М. Гадзала, А.В. Балян, С.А. Володіна. Київ: Аграрна наука, 2016. 244 с.

9. *Зубець М.В., Тивончук С.О.* Наукові основи розвитку агропромислового виробництва на інноваційних засадах (теорія, методологія, практика). Київ: Аграрна наука, 2006. 480 с.

10. *Інноваційна політика: європейський досвід та рекомендації для України.* Т. 1. Київ: Фенікс, 2011. 214 с.

11. *Соколюк С.Ю.* Сучасне інноваційне середовище розвитку підприємств аграрного сектору України. *Агросвіт.* 2019. № 6. С. 49–54. doi: 10.32702/2306-6792.2019.6.49

12. *Бєлова О.І.* Проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні. *Вісник Степу.* 2017. № 4. С. 19–24.